



SAKU HEINÄNEN

VUODEN

LYHYIMPÄNÄ

JA

PISIMPÄNÄ

PÄIVÄNÄ

TAMMI

SAKU HEINÄNEN

VUODEN  
LYHYIMPÄNÄ

JA

PISIMPÄNÄ  
PÄIVÄNÄ



KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ

tammi

75 VUOTTA

HELSINKI

Kiitos Suomen Kulttuurirahastolle vuoden työskentelyapurahasta.

Kiitos Kirjailijaliitolle kuukauden residenssijaksosta Tokiossa sekä Youkobo-taidekeskuksen väelle avuliaisuudesta ja sydämellisyydestä.

Kiitos kaikille niille, jotka ovat käsikirjoitusta sen eri vaiheissa lukeneet ja kommentoineet, ennen kaikkea kustannustoimittajalleni.

© Saku Heinänen ja Kustannusosakeyhtiö Tammi

ISBN 978-952-04-0118-4

Painettu EU:ssa

*Vanhemmilleni*

*Näkymättömyys on valon selkeimpiä ominaisuuksia.*

DAVID DEUTSCH, TODELLISUUDEN RAKENNE

*Allting går igen, kommer tillbaks*

*En dag ska alla skulderna betalas*

KENT, GENERATION EX

EMILIA HERÄSI TUNTEESEEN, että joku tarkkaili häntä. Juhlasaliin oli laskeutunut hiljaisuus. Oliko hän hengittänyt liian raskaasti vai korahtanut?

Pariskunta hänen edessään oli kääntynyt. Heidän silmänvalkuaisensa ja naisen täydelliset hampaat hohtivat hämärässä, ja miehen käsivarsi jännittyi tuolinselkää vasten kuin tämä olisi peruuttanut autoa.

Puhelimien ja kameroiden merkkivalot vilkkuivat levottomina. Emilia pyyhkäisi suupieltään. Hän vääntäytyi ympäri nähdäkseen perällä auenneen oven, josta loisteputkien kelmeä kajo valui paljastamaan puolapuut ja sivuun vedetyt jumppaköydet.

Unessa hän oli seissyt aamuöisellä niityllä. Laakea taivas oli väreillyt täynnä kultaista, sulaa voita, jonka tasainen hohde ei vielä piirtänyt esiin hänen varjoaan.

*Sankta Lucia, ljusklara hägring,*

*sprid i vår vinternatt glans av din fågring...*

Lapset lähtivät kulkemaan penkkirivien välistä käytävää. He hymyilivät ja siristelivät silmiään salamoiden häikäiseminä. Valkokaapuiset tytöt horjahtelivat seisauttaessaan jalkansa joka askelella vierekkäin, ja heidän perässään tallustelivat pojat kävelyn säännöistä piittaamatta, ilmeil-

len tai toisiaan foliopaperista leikatuilla hopeatähdillä tökkien.

Tänä vuonna koulun Lucia-juhlan esiintymisvuoro oli Moan luokalla.

Ristiselkää vihlaasi, kun Emilia kurotti järjestelmäkameran laukusta. Hän värähti huomattessaan, että saattoi yhä aistia viileän, tynnen ilman, joka hänet oli unessa ympäröinyt. Jäsenet olivat olleet keveät ja hoikka vartalo täynnä omaa itseyyttään niin, että mikään kohta ei ollut kiristänyt eikä mitään ollut jäänyt yli.

Moa seurasi parinsa kanssa kulkuetta johtavaa, Lucia-neidoksi puettua Juliaa, vaikka järjestyksen olisi pitänyt olla toisin päin. Emilia tarkisti kameran asetukset ja kohotti sen kasvojensa eteen. Kun sähkökynttilät keinahtelivat Emilian kohdalle, hän tähtäsi Moaan ja laukaisi.

Pari kerrallaan tytöt ylittivät lautalattiaan maalatun koripallon keskirajan. Viimeisen tiernapojan päästyä saliin poikien liikunnanopettaja sulki pariovet, joiden ylle poistumistien vihreä tähti jäi hohtamaan himmeänä.

*...i din vita skrud, huld med din maning,  
skänk oss, du julens brud, julfröjders aning...*

Ala-asteen Lucia-juhla pidettiin ennen koulupäivän alkua. Matias oli joutunut lähtemään vielä varhemmin työpaikkansa tiedotustilaisuuteen. Emilia ponnisteli pitääkseen silmänsä auki ja erotti hämärässä seinää vasten kyljelleen sidotun hyppypatjan. Hän kuvitteli laskevansa sen pehmeäksi pelastuslautaksi salin nurkkaan: aikaiset aamut olivat muutenkin vaikeita, ja nyt unet olivat jääneet vähiin hänen jännitettyään iltaa ja Saaran tapaamista.

Edessä istuvan miehen käsivartta koristi purjehdusneuleen seppelöity logo. Emilia ummisti silmänsä. Oliko

hän unessa pitänyt kukkaseppelettä kädessään? Heinillä oli kimmeltänyt kastepisaroita ja koristenuhat, joita hämähäkit olivat ripustaneet korkeisiin horsmiin, olivat jakaneet ilman viipaleiksi.

Taivaan hohdetta koskettamaan kurottuvat puut olivat värjäytyneet keltaisella ja ruusunpunaisella. Kohta, aivan kohta, olisi aurinko sähkynyt kuusikon sinivihreän sahalaidan yli.

Näkymä oli palanut hänen silmäluomiensa sisäpuolelle jälkikuvaksi, josta saattoi erottaa jokaisen yksittäisen ruohonkorren voimatta liikuttaa niistä ainuttakaan, vaikka niiden olisi kuulunut kuihtua ja maatua, kadota jo kauan sitten.

*... Trollsejd och mörkermakt ljusst du betvingar...*

Kulkue saapui korokkeelle. Liikunnanopettaja oli kii-ruhtanut eteen talloen seinänvierustoille ahtautuneiden vanhempien varpaita. Hän auttoi Julia-Luciaa kapuamaan lavalle ja ohjasi tytöt tämän ympärille eturiviin. Lyhyimmistä heidän taakseen asettuneista pojista näkyi vain kepin päässä keikkuva metallipaperitähti.

Juhlapusero oli kostunut kainaloista ja rintojen välissä norui hikipisaroita. Emilia tiesi, mitä nipistys hänen uumenissaan tarkoitti: munasolu oli lähtenyt liikkeelle. Hän oli oppinut tunnistamaan sen irtoamisen, sen, kuinka solu aloitti toiveikkaan matkansa pitkin pimeää väylää.

*... Stjärnor som leda oss, vägen att finna...*

Hän tarkensi ja laukaisi.

Unen kauris oli seissyt paikoillaan, varuillaan, jäykistyneenä loikkaa varten, korsia ja kukkiakin liikkumattomampana. Vain taivaan pintajännitys oli pidätelty auringonvaloa tulvimasta niitylle.



Järjestelmäkamera tuntui painavalta ja liukkaalta möhkäleeltä. Viereisellä penkillä istuva nainen niisti nenäänsä. Emilia painoi laukaisijaa uudelleen ja uudelleen, kohensi asentoaan kovalla vanerilla ja koetti yhtyä heltyneeseen pakahtuneisuuteen, tunteeseen siitä, että jotakin ainutlaatuisista tapahtuu juuri tässä ja nyt.

Liikunnanopettaja seurasi esitystä korokkeen juurella. Emilian mieleen tuli Moan kertomus jumpparadasta, jonka kiipeilyä, ryömimistä sekä pujottelua vaativat etapit opettaja oli vaivalla rakentanut.

*...Drömmar med vingesus, under oss sia,  
tänd dina vita ljus, Sankta Lucia.*

Kun opettaja mallisuorituksen näyttääkseen oli ahtautunut konttaamaan läpi ensimmäisen tunnelin, häneltä oli päässyt pieru.

Moa oli silloin ollut ensimmäisellä luokalla: kolme vuotta sitten, Emilia ajatteli. Jokainen meistä muistetaan jostakin. Hänen siristäessään silmiä sähkökynttilöiden valo hajosi ripsissä salia halkoviksi säihkeiksi ja himmeni houkutellen vajoamaan takaisin unen pettävään hiekkaan. Kun arki palaisi, lapset jytistäisivät taas hikisinä edestakaisin kirkkaissa valoissa opettajan puhallellessa pilliinsä.

Vasta nyt hän huomasi, että Moalla ei ollut valkoisia sukkia vaan ne, jotka Benjamin oli tuonut lahjaksi. Saha-laitakuvioiden ja emojiinaamojen päällä luki mustilla paksuilla kirjaimilla LOL.

Hiiteen koko uni, hän päätti ravistellen itsensä lopullisesti hereille. Työhuoneelle päästyä pitäisi heti ensimmäiseksi päivittää ansioluettelo ja lähettää se Saaralle. Hän kytki kameran videokuvaukselle, kun Julia alkoi laulaa mikrofoniin sävelmää, jonka sanoja Emilia ei tunnistanut tai jota

tyttö ei saanut sopimaan nuotteihin. Vahvistinlaitteissa kiertävän äänen vihoessa korvia liikunnanopettajan leveäharteinen siluetti ponnahti ylös Julialle viittoillen.

JOKIN KURISTI HÄNTÄ. Se lepäsi tylppänä kaulalla estäen liikkumasta tai huutamasta. Katrin silmät räpsähtivät auki, ja hän oli saman tien täysin valveilla.

Paino, joka oli salvannut hengityksen, katosi. Puristus kurkulla tuntui kuitenkin yhä. Hän katsoi viereensä. Henkka nukkui huulet tyynyä vasten rutistuneina ja hiukset kasvoilla. Hänen hengityksensä puhalteli Katrin korvalehteen. Vasen käsivarsi oli ojentunut Katrin yli ja kahlitsi tämän paikoilleen.

Tuuletusikkunan säleverho kilahteli vaimeasti. He olivat ilmeisesti kääntäneet kaihtimet kiinni ja vetäneet verhot eteen sänkyyn mennessään. Nyt valo pyrki sisään raoista kuin vesi uponneeseen alukseen, valui läikkinä lattialle ja tihkui pisaroina vuoteelle.

Vesiväriä. Värivaloa.

Katri tarttui Henkan ranteeseen ja kamposi kyynärnivelen lukon kaulaltaan. Henkka urahti.

Aamuyöllä sänky ei ollut suostunut pysymään aloillaan. Hänen kesätyönsä oli päättynyt eilen, mitä oli juhlistettu Henkan ja tämän bändikavereiden kanssa baarissa ja sen jälkeen Juken luona soittokämpällä. Katri liikutteli päätään oikealle ja vasemmalle, mutta minkäänlaista särkyä tai kuvotusta ei tuntunut. Suu oli kyllä kuiva ja maistui pahalle.

Juhannusaatto!

Se oli ohi nyt: kesätyö, lukio, koko loputtomalta tuntunut tähänastinen elämä. Äkillinen mielihyvä valtasi hänet. Tunne oli toistunut viime päivinä monta kertaa menettämättä silti voimakkuuttaan. Hän oli päässyt taidekouluun, ensimmäisellä yrittämällä, parhailla pisteillä: saanut tiedon alkuviikosta, vaikka siitä tuntui olevan jo ikuisuus. Hän oli näyttänyt vanhemmilleen ja itselleen, ja kaikki, mitä hän halusi, tuntui paitsi mahdolliselta myös todennäköiseltä saavuttaa vieläpä nurinkurisesti niin, että mitä useampia asioita hän tavoitteli, sitä varmemmin hän ne tiesi saavansa ja kiihtyi pelkästään niiden keksimisestä ja haluamisensa vuolaudesta.

Parhailla pisteillä. Ju-ma-lau-ta.

Katri siirtyi etäämmäs Henkasta, hengitti syvään ja levitti raajansa lakanoille. Ihmeellistä: juuri äsken niin todelliselta tuntunut tapahtumien ketju oli haihtunut kuin sormella ihoon piirretyt kuviot, ja unesta oli jäljellä vain jonkinlainen tunnetila tai virittyneisyys. Toisaalta juuri näin hän useimmiten heräsikin, yks kaks, oli hetkessä vastaanottavainen uudelle päivälle.

Hänestä tulisi taiteilija. Hänestäkin. Sitä piti tänään juhla, sitäkin, tänäänkin. Katri sysäsi peiton päältäään, venytteli käsivarsiaan ja laski kämmenet vyötärölle. Valoläikät väreilivät hänen ihollaan: uponneen aarteiden kultarahat.

Meriveden paine puristi ikkunoita ja ovia. Selällä maatessa tuntuivat ylöspäin osoittavat lantioluut mukavilta. Litteä kuin kampela. Hän siveli teräviä harjanteita ja alavatsaa, seurasi karvoituksen rajaa, tunnusteli hajamielisesti häpykumpua ja siirsi sitten kämmenensä ylävartaloon.

Uni oli huuhtoutunut pois, hajonnut vaahdoksi, haihtunut ilmaan ja sataisi aikanaan jollekin mertentakaiselle

vuorenrinteelle. Ehkä kuolema ei muistutakaan nukah-  
tamista, vaan onkin sellaista kuin unesta havahtuminen.  
Tietäisi, että juuri on tapahtunut jotakin todella tärkeää  
ja ainutkertaista, että on tavannut valtavasti kiinnostavia  
ihmisiä, muttei muistaisi yhtään mitään. Kaikki olisi ihan  
tyhjää ja rauhallista. Valkoista: tyhjyyden väri, kuoleman  
väri, se eikä musta. Ensimmäinen tai viimeinen, vaikka  
kumpikaan ei väri olekaan.

Sormet kulkivat pitkin kylkiluiden kaaria. Niiden alla  
jyskytti sydän.

Kreikkalaiset filosofit olivat ajatelleet, että ihminen kulki  
kohti tulevaa selkä edellä ja näki vain sen, mitä jo oli ollut.  
Katri sulki silmänsä ja huoneen hämärä muuttui pimeäksi.  
Pimeät aamut, pimeät illat, talvinen taivas niin matalalla  
että sitä saattoi koskettaa, lumivallien ja lukujärjestysten  
uomaansa puristama pikkukaupungin pikkuruinen elämä.

Nyt kaikki oli mahdollista. Hän käänsi päätään ja tutki  
Henkan sotkuisia hiuksia. Muusikko ja muusa. Ja nyt Hen-  
kasta tulisi vuorostaan hänen muusansa.

Hän asetti kämmenet rinnoilleen. Ne olisivat voineet olla  
hiukan suuremmat, joskin juuri nyt ne olivat pyöreämmät  
kuin yleensä. Katri kuvitteli kattoon peilin tai kameran,  
käänsi kasvojaan kolmen neljäsosan profiliin, raotti huu-  
liaan. Millaisena ihminen jatkaisi olemassaoloaan, jos kuoleman  
jälkeen olisi elämää? Pysyivätkö yksinkertaiset yhtä  
tyhminä, alistetut yhtä säyseinä, sairaat vaivaisina? Ennen  
kaikkea: heräisivätkö he uuteen elämään nuorissa ja hoi-  
kissa vartaloissa vai pitäisikö vanhusten tyytyä nuutuneisiin,  
paimuttuneisiin ruumiisiinsa? Ja ylipainoisten yhä sietää  
läskejään? Varsinkin, jos kuolema oli kuin herääminen  
unesta, josta ei muista mitään, vaikutti paratiisiin portille

alastomana ja raihnaisena istahtaminen rangaistukselta eikä vapahdukselta.

Kun Katri ajatteli kuolemaa, mitä hän jostain itselleen pohjimmiltaan hieman epäselvästä syystä mutta tiettyä kiihtymystä tuntien teki tämän tästä, ajatteli hän nuorten ja kauniiden ihmisten kuolemaa. Sitä, kuinka heidät riistettiin muilta ja kuinka heitä jäätiin kaipaamaan. Useimmiten hän kuvitteli itsensä kuolleen mutta silti tarkkailemassa, miten muiden elämä meni sijoiltaan hänen niin lupaavan ja ainutlaatuisen matkansa jäätyä kesken vasta alettuaan, kuvitteli kymmenien, ei, satojen nyyhkivän hänen hautaisissaan. *Hän on kuollut* kuulosti siltä, että henkilö yhä on olemassa jollakin tavalla, että elottomuus on vain hänen uusi ominaisuutensa.

Hän seurasi solisluita, asetti näppinsä kuoppiin niiden takana ja potkaisi loputkin peitosta yltään. Henkka oli kääntynyt ympäri ja makasi selin häneen. Katri ojensi kätensä silittääkseen ulkonevia lapaluita ja selkärangan nikamia: ulokkeet, jotka sopivat niin hyvin hänen painaumiinsa, sekä toisinpäin. Valkohai, luukala. Alastonmallia piirtäessä piti kyetä hahmottamaan ja esittämään nimenomaan luusto, joka ei ollut näkyvissä mutta saneli koko rakenteen ja ryhdin.

Tummansininen kotelo heräsi eloon yöpöydällä. Hän kohottautui istumaan ja tuijotti esinettä, joka värähteli lasista pöytälevyä vasten kuin hylätty seksilelu.

Maija, sen pyöreäkulmainen nestekidenäyttö ilmoitti. Katri oli saanut ensimmäisen matkapuhelimensa ylioppilaslahjaksi eikä ollut vielä muutamassa viikossa tottunut siihen. Hän painoi vihreää kuvaketta, heilautti jalkansa lattialle ja nosti laitteen korvalleen.

SALIN KATTOVALOT SYTTYIVÄT. Vanhemmat räpyttelivät silmiään ja oikoivat vaatteitaan. Laukut ja leninkien liepeet takertuivat tuoleihin, joiden sumasta he pyrkivät alas kapeaan portaikkoon.

Ikkunoiden takana aamu mökötti yhtä pikimustana kuin heidän tullessaan koululle. Emilia ja Moa siirtyivät kohti tarjoilupöytää, jolle *Hem och skola* -yhdistyksen vanhemmat olivat kattaneet kahvia ja mehua sekä piparkakkuja ja joulutorttuja.

Cecilia ja Julia odottivat jonon päässä.

– *Jättefint*, Emilia sanoi. – Sinä onnistuit hienosti!

– Kiitos, Julia vastasi ja niiasi. Hänellä oli yhä muovinen sepple pähkinänruskeilla hiuksillaan.

– Moa olisi ollut ihan yhtä hyvä Lucia, Cecilia sanoi.

– Turhaan jätit ottamatta sen roolin.

Moa oli valittu koulun Lucia-neidoksi, mutta häntä oli jännittänyt niin paljon, että harjoituksissa oksennettuaan hän oli anonut opettajaa antamaan pääosan Julialle.

– Toista mahdollisuutta ei tule, Emilia totesi. – Sääli sinänsä.

– Ellei jää luokalle, Julia huomautti.

Moa tutki sukkiiaan. Cecilia poimi kultakirjaillusta käsi-

laukusta kymmenen euron setelin ja tipautti sen leirikoulun keräysastiaan.

– Tosi mukavaa, että jaksat järjestää, Emilia! Liian harvoin me nykyään kyläillään.

Moa keräsi pipareita ja torttuja pahlautaselle. Emilia vaihtoi esiin ottamansa viiden euron setelin kaksikymppiseen.

– Älä syö enempää makeaa nyt, Moa-kulta, hän sanoi ja kääntyi Ceciliaan päin. – Sinun vatsasi näyttää jo tosi suurelta. Oliko se laskettu maaliskuulle?

Cecilia vilkaisi ympärilleen. Hän kurotti lähemmäs Emilian korvaa.

– Me saadaan kaksoset, hän kuiskasi. – Ajattele, me halusimme vain yhden lisää, ja *bang!*

– Mutta sehän on... ihan mahtavaa. Onneksi olkoon.

– Benjamin ei vielä tiedä. Siis että niitä on kaksi. Säästän sen joululahjaksi.

Emilia viivytteli ja laittoi setelin astiaan vasta kun Cecilia kumartui poimiakseen kahvinsa pöydältä sen vierestä. He asettuivat pahlakuppeineen ja lautasineen aulan seinää peittävän vitriinikaapiston eteen.

– Miltä tuntuu jäädä kotiin?

– Tosi mukavalta. Vaikea kuvitella, että silloin on taas valoisakin. Ja johan me ehdittiin riutua vauvakuumeessa.

Emilia nyökkäsi. Hän huomasi liikunnanopettajan lähtevän pujottelemaan heitä kohti väentungoksen halki.

– Te kaikki siis pääsette tänä iltana?

– Totta kai! Benny tulee suoraan työmatkalta... tosi kiinnostavaa lopulta tavata se ulkomailla asuva taiteilijakollegasi.

Emilia madalsi ääntään.



– Mä suunnittelen uutta näyttelyä. Ensi syksylle.

– Ihanko totta? Cecilia henkäisi. – Upeaa, onneksi olkoon! Älä unohda lähettää kutsua avajaisiin.

Liikunnanopettaja sovittautui heidän rinkiinsä. Posket punottivat vaalean parran alla ja hiki kiilteli ohimoilla.

– Kiitos tytöille hienosta esityksestä. Mukavastihan se meni.

– Hei Magnus, Cecilia heläytti. – Kiitos järjestelyistä... Lucia-juhla on neljäsluokkalaisille tärkeä asia.

– Seisot vain vähän kauempana mikrofonista, opettaja neuvoi Juliaa. – Ensi kerralla.

Julia nyökkäsi ja tarttui äitiään kyynärpästä.

– Katso, tuolla on Clarissa.

– Totta. En huomannutkaan Waldstedtejä salissa.

– Mä voisin mennä moikkaamaan sitä.

Cecilia kosketti tytärtään olkapäälle.

– Käydään tervehtimässä Clarissan perhettä, hän sanoi ja ojensi kätensä opettajalle. – Me näemme taas joulujuhlassa. Ja Emilia, illalla sitten!

Emilia seurasi katseellaan Cecilian ja Julian luovivan aulan poikki. Hän tunnisti Henry Lloyd -vaatteisiin pukeutuneen pariskunnan, joka oli seurannut ohjelmaa salissa hänen edessään. Heidän nyt yläastetta käyvä tytärtärensä oli aikoinaan, nelosluokkalaisena, esittänyt juhlan pääosaa.

Liikunnanopettaja hörppi kahvia. Ensi viikoksi täytyi ostaa opettajille lahjat, Emilia muisti. Viime vuonna he olivat antaneet pienet mutta kalliit pussukat artesaanisuklaata. Hän pohti, mistä Magnuksen kanssa voisi jutella, kun tämä vei kasvonsa alas Moan tasolle kuin olisi taivuttanut vartalonsa äkilliseen venytysliikkeeseen.

– Varmasti sinä olisit laulanut yhtä hyvin. Ellet paremmin... eikös sinun pitänyt ollakin tämän vuoden Lucia?

Moa nyökkäsi suu täynnä joulutorttua. Kaikki olivat ne luultavasti huomanneet, vaikka kukaan ei ollut huomauttanut kirjavista sukista. Kun Emilia kumartui pudistelemaan lehtitaikinaa Moan valkoiselta leningiltä, hihna lipesi hänen olkapäältään ja kameralaukku helähti vasten vitriinikaappia, jonka ruudun takaa tuijottivat täytetyn oravan sameat lasisilmät.

– Mä haen lisää mehua, Moa sanoi.

Oravan kynnet olivat takertuneet käpyyn, jota se ei koskaan kykenisi viemään suuhunsa. Liikunnanopettaja suoristautui, rutisti kahvikupin myttyyn ja singautti sen roska-astiaan.

– ...seurasin ensimmäisiä harjoituksia ja ihmettelin, kuinka puhdas ääni teidän Moalla on. Joskaan ei Luciassa alun perin ollut kyse pellavatuukkaisista pikkutyöistä.

– Katolinen marttyyrilegenda, Emilia sanoi puristaen laukun remmiä. – Se liittyy jotenkin sokeuteen... Lucia oli kai sokeiden suojeluspyhimys.

Opettaja hieraisi leukaansa.

– Syrakusan Lucia, niinpä. Varakkaan suvun tyttö, joka halusi antaa omaisuutensa köyhille ja kaivoi silmät päästään, jotta ei olisi joutunut niiden kauneutta palvoneen ylimyksen morsiameksi.

Vitriinin suurimmassa lokerossa, kuin joulukalenterin viimeisessä luukussa, kyyristeli kettu viereisen hyllyn talvi-asuista jänistä väijyen. Kummankin virttynyt turkki oli painunut luonnottomille kuopille.

Vatsassa muljahti, kun Emilia nielaisi loput jäähtyneestä kahvistaan. – Lux on latinaksi valo. Valon tuojana Lucia on sukua Luciferille.

Magnus hymähti.

– Vanha vihtahousu. Sitä se meidän pohjoismainen Lussi enemmän muistuttikin.

– Lussi... kuka, kuinka niin?

– Juliaanisen kalenterin mukaan joulukuun kolmastoista oli vuoden lyhin päivä. Pisimpänä ja pimeimpänä yönä täytyi pysyä sisällä ja pitää ikkunat ja ovet kiinni, kun Lussi kuljeskeli kylillä maahisten kanssa.

Emilia käänsi selkensä eläimille. Ujuttaessaan puhelimien laukusta hän muisteli, mikä juliaaninen kalenteri olikaan.

– Lussi vahtii, että töitä ei lähdetä tekemään, opettaja jatkoi hartioitaan verrytellen. – Mitään pyörivää ei saa käyttää, ei rukkia eikä myllyä.

– Onneksi meillä ei sellaisia tarvita.

– Lussi on pahantahtoinen akka. Melkein kuin noita... kerro se Moalle, jos sitä vielä harmittaa!

Emilia oli huomauttamaisillaan, että itsehän Moa oli luopunut pääosasta, kun näki tämän palaavan mehulasia ja piparipinoa tasapainotellen.

Opettaja heilautti rannekellon esiin hihansuustaan.

– Pitää laittaa sali kuntoon. Kuutosilla alkaa liikuntatunti. Oli mukava jutella... joulujuhlissa varmasti nähdään.

Aulan puheensorinan yltyessä Emilia naputteli itselleen muistutuksen opettajien joululahjoista ja jäi selailemaan puhelimen sovelluksia. Hän harkitsi kynttilöitä tai hyasintteja vilkuillen Ceciliaa, joka nauroi jollekin Wallstedtien kaskulle, ja päätyi tutkimaan kalenteriaan. Ajatus näyttelystä alkoi tykyttää Emilian päässä. Hän vaihtoi näkymää päivästä viikkoon, viikosta vuoteen sekä jälleen takaisin, sulki lopulta päiväyriin ja päätti lähteä studiolle.

Moan pikkusisko Naomi juoksi heidän ohitseensa. Emilia tarttui häntä käsivarresta.

– Kultaseni, äiti lähtee nyt. Isä tulee hakemaan teitä kirkolle. Ja illalla Rurik ja Julia tulee meille, joten te voitte...

– Joo joo, heippa, Naomi puuskahti ja ravisti itsensä irti. Hän ryntäsi aulaan pystytetylle joulukuuselle, jonka takana hänen ykkösluokkalaiset kaverinsa hihittivät.

Moa tarttui seuraavaan pipariin. Emilia vilkutti Cecicalle kiireen merkiksi elehtien ennen kuin työnsi pääoven auki. Hän laskeutui kiviportaat ja kiersi koulun pihalta Tallbergin puistotielle, jota pitkin mereltä pyyhältävä, räntää vihmova tuuli kiihdytti itsensä vimmaan riuhtoen hänen takkinsa liepeitä.

Kaksi valon juhlaa.

Nuoren Katrin viimeinen kesä ennen ystävien ja kotikaupungin hyvästelyä. Kaikki on mahdollista ja juhannusyönä voi nähdä tulevaan.

Nelikymppinen Emilia on rakentanut elämän, jossa tärkeää on perhe. Nyt tarjoutuu tilaisuus pelastaa ura taiteilijana. Onnistunein vedos vuosien takaa on yhä olohuoneen seinällä ja muistuttaa häpeällisestä salaisuudesta. Uskaltaako hän tarttua hetkeen, kun menneisyyden haamut nousevat Lucian päivän varjoista?

Vuoden lyhyimpänä ja pisimpänä päivänä on aika kaataa itsestä tehdyt kuvat, joiden takana on tähän asti ollut turvassa. Vuoden taitekohdassa elämäkin voi yllättää.



[www.tammi.fi](http://www.tammi.fi)

84.2

ISBN 978-952-04-0118-4

Pääillyksen kuvat Saku Heinänen, Susanne Nilsson  
Pääillyksen suunnittelu Saku Heinänen